

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt onsdag den 3. juni 2020

Sag 183/2019

Advokat C påkærer spørgsmål om bistandsadvokat i sagen:

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat C)

I tidligere instanser er afsagt kendelser af Københavns Byret den 6. september 2019 (SS-4-6569-2019) og af Østre Landsrets 7. afdeling den 24. september 2019 (S-2523-19).

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Oliver Talevski, Jan Schans Christensen og Jens Kruse Mikkelsen.

Påstande

Kærende, T, har nedlagt påstand om, at retten burde have afvist advokat A som privatantaget bistandsadvokat for F1 og F2.

Indkærede, Anklagemyndigheden, har principalt nedlagt påstand om afvisning på grund af manglende retlig interesse, subsidiært stadfæstelse af landsrettens kendelse af 24. september 2019.

Sagsfremstilling

Ved anklageskrift af 7. marts 2019 blev T sigtet for en lang række forhold af bl.a. bedrageri og dokumentfalsk af særlig grov beskaffenhed. Forholdene var i flere tilfælde begået over for F2 og F1.

Under straffesagens behandling i byretten anmodede advokat A om i medfør af retsplejelovens § 741 a at blive beskikket som bistandsadvokat for F1 og F2.

Ved kendelse af 13. maj 2019 bestemte Københavns Byret, at advokat As anmodning om at blive beskikket som bistandsadvokat for F1 og F2 ikke skulle imødekommes, idet retten dog bemærkede, at en advokat, som var antaget af den forurettede for egen regning, havde samme beføjelser som en beskikket advokat.

Advokat A blev efterfølgende privatantaget af F1 og F2 som bistandsadvokat.

Forsvareren, advokat C, protesterede herefter mod, at advokat A kunne fungere som bistandsadvokat i sagen.

Ved kendelse af 6. september 2019 bestemte Københavns Byret, at forsvarerens indsigelser mod bistandsadvokaten ikke kunne behandles af retten. Af rettens begrundelse fremgår bl.a.:

”Det fremgår af retsplejelovens § 741 c, stk. 5, at en advokat, der er antaget af den forurettede, har samme rettigheder som en beskikket bistandsadvokat. Advokaten har derfor ved politiets brev af 5. juli 2019 modtaget en USB med sagens digitale akter. I brevet henledes opmærksomheden på retsplejelovens § 741 c, stk. 2, 3 og 5, der ligeledes er citeret.

Det fremgår af retsplejelovens § 741 d, at *kompetencen til at beskikke* advokat følger samme regler, som gælder ved beskikkelse af forsvarer, jf. § 735.

Der er ingen mistanke om, at advokat A ikke har fulgt retsplejelovens § 741 c, stk. 2, 3 og 5.

De forurettede, F1 og F2 har valgt den advokat, de ønsker, og retten er ikke tillagt en godkendelseskompetence, og det af forsvareren anførte om retsplejemæssige hensyn kan ikke føre til et andet resultat...”

Byrettens kendelse blev af tiltalte kæret til landsretten, som ved kendelse af 24. september 2019 fastslog, at der ikke var grundlag for at bestemme, at advokat A ikke kunne virke som valgt bistandsadvokat i sagen. Af landsrettens begrundelse fremgår bl.a.:

”Det følger af retsplejelovens § 968, stk. 4, at kendelser, der afsiges under hovedforhandlingen, med nærmere angivne undtagelser ikke kan kæres. Den påkærede kendelse er ikke omfattet af de pågældende undtagelser, men da det spørgsmål, kæresagen rejser, må anses for at være af væsentlig betydning for sagens videre forløb, tillader landsretten kæremålet.

Landsretten finder, at spørgsmålet om, hvorvidt advokat A kan virke som privatantaget advokat med de rettigheder og forpligtelser, der følger af retsplejelovens § 741 c, stk. 5, vedrører sådanne grundlæggende retsplejemæssige hensyn, at byretten ikke var afskåret fra at tage stilling hertil. Byretten burde derfor have truffet en materiel afgørelse i sagen, men landsretten finder efter omstændighederne ikke at være afskåret fra at træffe en sådan afgørelse.

Ved vurderingen af, om advokat A kan fungere som bistandsadvokat i sagen, har landsretten lagt vægt på, at der ikke i almindelighed er noget til hinder for, at en partner på et advokatkontor fører erstatningssager på kontorets eller ansattes vegne, selvom den pågældende kan have en økonomisk interesse i sagens udfald. Spørgsmålet om advokat As habilitet er først blevet rejst efter hovedforhandlingens begyndelse, og hun har indtil da virket som bistandsadvokat og fået sagens akter udleveret, hvorfor landsretten lægger til grund, at hun ikke er at anse som forurettet i sagen. Det fremgår af kæresvarskriftet og advokatens indlæg for byretten af 4. september 2019, at hun er opmærksom på sine forpligtelser som bistandsadvokat, og at hun herunder har truffet foranstaltninger for at sikre, at sagens akter opbevares på en måde, så de forurettede ikke har adgang hertil. Der er i sagens oplysninger i øvrigt ikke grundlag for at mistænke hende for i den konkrete sag at have overtrådt retsplejelovens regler for bistandsadvokater.

Landsretten finder på denne baggrund, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at advokat A ikke kan fungere som bistandsadvokat i sagen.”

Ved brev af 11. december 2019 meddelte Procesbevillingsnævnet tilladelse til at kære Østre Landsrets kendelse af 24. september 2019.

Anbringender

T har anført navnlig, at advokat A var inhabil som privatantaget bistandsadvokat, og at hun derfor burde have været afvist som bistandsadvokat.

A er tilknyttet samme advokatkontor som advokat F1, der er forurettet i sagen, og der bestod derfor en risiko for, at F1 kunne få adgang til materiale, han som forurettet ikke havde adgang til. Selv om der ikke bevismæssigt er grundlag for at antage, at F1 har fået adgang til materialet, er det uhensigtsmæssigt, at der forelå en situation, hvor der var en åbenbar risiko herfor.

A er selv forurettet i sagen, idet hun er partner i det advokatfirma, som der ifølge anklageskriftets forhold 50 var begået bedrageri overfor. En forurettet advokat kan ikke være sin egen antagne bistandsadvokat, og dette må også gælde for ejerkredsen af en juridisk person eller et interessentskab, som er forurettet i en sag.

Under sagen har A også været bistandsadvokat for forurettede F2, som har forklaret, at hun valgte A som advokat efter råd fra F1. Dette skaber en klar mistanke om og risiko for, at der kunne ske koordinering af forklaringer, således at disse kunne støtte hinanden i fælles interesse.

Hvis der havde været tale om to sigtede, ville man aldrig havde accepteret, at den samme forsvarer repræsenterede to klienter i samme sag under disse omstændigheder.

Endvidere er det uhensigtsmæssigt, at et af de centrale vidner i sagens forhold 50, B, er ansat i samme kontor som A, og at B foranlediget af F1 har rykket for, at sagens materiale skulle sendes til A.

For så vidt angår spørgsmålet om retlig interesse, har Højesteret i tidligere sager om forsvarsadvokaters habilitet truffet afgørelse længe efter, at sagerne var afsluttet.

Anklagemyndigheden har til støtte for påstanden om afvisning anført navnlig, at byrettens dom ikke er indbragt for landsretten, og at domfældte derfor ikke længere har den fornødne retlige interesse i kæremålet.

Til støtte for påstanden om stadfæstelse har anklagemyndigheden anført navnlig, at der hverken generelt eller konkret er forhold, der medfører, at advokat A ikke kunne virke som valgt bistandsadvokat for F1.

Den omstændighed, at forurettede og dennes bistandsadvokat indgår i en arbejdsmæssig relation, giver ikke grundlag for en generel formodning om, at der ville tilgå forurettede oplysninger i strid med retsplejelovens § 741 c, stk. 3. Der foreligger således ikke retsplejemæssige hensyn, der generelt taler for, at en advokat, som er i et kontorfællesskab med den forurettede, ikke skulle kunne beskikkes som bistandsadvokat.

Den foreliggende situation kan ikke sammenlignes med de sager, hvor to forsvarere fra samme kontor repræsenterer hver sin sigtede i samme sag, og hvor der kan foreligge modsatrettede interesser blandt de sigtede.

Den foreliggende situation kan heller ikke sammenlignes med UfR 2015.2025 H, hvor en advokat, der tidligere i en anden lignende sag havde været bistandsadvokat for den forurettede, ikke kunne beskikkes eller vælges som forsvarer for sigtede. Der vil i straffesager således generelt være modsatrettede interesser mellem den sigtede og den forurettede, og det vil derfor generelt være forbundet med en interessekonflikt, når man tidligere har repræsenteret forurettede i en sag, for derefter at repræsentere sigtede i en anden lignende sag, hvor den samme forurettede indgår.

En bistandsadvokat har til opgave mere generelt at støtte den forurettede under straffesagen og i øvrigt at bistå forurettede med opgørelsen af et erstatningskrav, og disse opgaver kan godt varetages af en advokat, der er i kontorfællesskab med den forurettede, uden at det giver anledning til interessekonflikter.

Som anført af landsretten har advokat A under sagen tilkendegivet, at hun var opmærksom på sine forpligtelser som bistandsadvokat, herunder at hun – ud over forurettedes forklaring til politiet og andet materiale vedrørende forurettede – ikke uden politiets tilladelse måtte gøre forurettede bekendt med indholdet af materialet i sagen. Hun har truffet foranstaltninger for at sikre, at sagens akter blev opbevaret på en måde, så de forurettede ikke havde adgang hertil, og hun havde således modtaget sagens akter på et USB-stik, der blev opbevaret på hendes private bopæl, og hendes kollegaer havde ikke adgang til dem.

Der er i sagens oplysninger i øvrigt ikke grundlag for at mistænke advokat A for at have overtrådt retsplejelovens regler for bistandsadvokater.

Det forhold, at [Advokater] er nævnt i tiltalen i forhold 50, indebærer heller ikke, at advokat A skulle være afskåret fra at fungere som bistandsadvokat. I forhold 50 var der rejst tiltale mod T for forsøg på bedrageri af grov beskaffenhed samt dokumentfalsk ved at have skaffet sig uberettiget adgang til F1s og Bs mailkonti i [Advokater], hvorefter T anmodede en revisor

om at overføre cirka 2 mio. kr. fra [Advokaters] klientkonto til Ts konto. Advokat A er ikke nævnt i tiltalen, og det må derfor lægges til grund, at hun ikke har været forurettet under sagen.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår, om advokat A var inhabil som privatantaget bistandsadvokat for to forurettede, F1 og F2, under en straffesag.

Københavns Byret afsagde den 11. december 2019 dom i straffesagen mod T, og denne dom er ikke anket til landsretten.

T har overordnet anført, at advokat A var inhabil som privatantaget bistandsadvokat under straffesagen, og at retten derfor burde have afvist, at advokaten kunne fungere som bistandsadvokat under sagen. T har imidlertid ikke gjort gældende, at advokat A konkret har tilsidesat sine forpligtelser som bistandsadvokat.

På den anførte baggrund finder Højesteret, at T ikke længere har en konkret, aktuel retlig interesse i at få prøvet landsrettens kendelse om dette spørgsmål, og Højesteret tager derfor anklagemyndighedens påstand om afvisning til følge, således at sagen afvises.

Thi bestemmes:

Kæremålet afvises.

T skal betale sagens omkostninger for Højesteret.